

гуманізація освітнього процесу повинна бути важливою складовою фахової підготовки медика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту» : прийнятий 16.07.2019р. № 10-р/2019. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Кульчицький В. Й. Роль гуманітарних дисциплін у досягненні інтегральних результатів за умов змішаного навчання під час підготовки майбутніх фахівців медичної галузі. Медсестринство. 2022. № 2. С. 8-10. URL: <https://doi.org/10.11603/2411-1597.2022.2.12894>.

Світлана Бойко

*кандидат філософських наук, старший дослідник,
завідувач сектору авторського педагогічного новаторства
відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи,
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УМОВАХ ВІЙНИ

Воєнний стан в Україні суттєво відображається на всіх аспектах суспільного життя, включаючи й систему освіти. В умовах російсько-української війни завданням закладів загальної середньої освіти стає не лише забезпечення якісної освіти, а й зміна стратегій, щоб забезпечити сталість освітнього процесу та відповідати викликам часу. Впровадження інноваційних технологій у таких умовах неминує стикається з рядом викликів та обмежень, які пов'язані з забезпеченням доступу до необхідних ресурсів та збереженням безпеки даних здобувачів освіти, розробкою нових навчальних програм, наближених до потреб сучасного суспільства в умовах війни, вдосконаленням освітнього процесу в умовах війни тощо.

Аналіз наукових досліджень свідчить, що проблемі впровадження інновацій в освіту, пошуку нових ефективних способів її організації та здійснення присвячені праці учених: В. Андрущенко, Т. Бережної, В. Бикова, І. Дичківської, О. Кіян, С. Кириленко, С. Литвинової, О. Мариновської, О. Пометун та ін.

Частина науковців вважають, що якість навчання значно підвищиться за умови використання нових освітніх технологій, які сприятимуть впровадженню дистанційного або змішаного навчання, зможуть створити різні сучасні моделі навчання, зокрема: e-learning (електронне навчання), m-learning (мобільне навчання), blended-learning (змішане навчання), flipped-learning (перевернуте навчання), ubiquitous learning (всепроникаюче навчання) тощо.

Як зазначає начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» С. Кириленко, в умовах сучасних викликів, що стоять перед українською освітою, актуальність впровадження інноваційних технологій в освітній процес набуває особливого значення [2]. Умови війни вимагають від науковців і освітян не лише відповідального ставлення до безпеки здобувачів

освіти та педагогів, але й глибокої готовності до швидкого адаптування до змін, які зумовлені воєнним станом.

Мета публікації – дослідження практичних здобутків щодо впровадження інноваційних освітніх технологій в умовах війни Російської Федерації (далі – РФ) проти України.

Методи і підходи: аналіз наукових праць, нормативно-правових документів, науково-методичної літератури та результатів експериментів та інноваційних освітніх проєктів, що проводилися або проводяться на всеукраїнському рівні й координуються Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти».

Під поняттям «інноваційні технології в освіті» розуміємо нові методи, способи взаємодії педагога та здобувача освіти, що забезпечують ефективне досягнення результатів педагогічної діяльності.

Впровадження інноваційних технологій у закладах загальної середньої освіти в умовах війни є необхідним кроком для забезпечення якісної освіти та безпеки учасників освітнього процесу. Інноваційні технології (особистісно орієнтовані, ігрові, інтеграційні, проєктні, інформаційні, колективної дії, дистанційного та змішаного навчання тощо) не лише зміцнюють інфраструктуру закладів освіти, але й дозволяють адаптуватися до нових реалій та викликів, що виникають в умовах війни (див. Табл. 1).

Таблиця 1

**Критерії впровадження інноваційних технологій в освітній процес
в умовах війни**

Назва критерію	Змістова складова
Забезпечення безпеки та зв'язку	1) Використання систем моніторингу і безпеки для забезпечення безпеки учасників освітнього процесу. 2) Впровадження технологій для підтримки зв'язку та оперативного сповіщення в разі виникнення небезпеки.
Дистанційна та змішана форми навчання	1) Розвиток платформ для дистанційного навчання, що дозволяють продовжувати освітній процес у разі обмежень на очне навчання через військову діяльність. 2) Використання змішаних форм навчання для забезпечення неперервності освітнього процесу.
Інформаційна безпека	Впровадження заходів з кіберзахисту для захисту закладів освіти від кібератак та інших інформаційних загроз.
Підтримка психологічного стану учасників освітнього процесу	Використання віртуальної реальності та інших інноваційних технологій для психологічної підтримки здобувачів освіти та педагогічного колективу в умовах стресу, пов'язаного з війною.

Джерело: сформовано автором на основі власного дослідження.

Впровадження інноваційних технологій в освітній процес, не дивлячись на війну РФ проти України, характеризується ще більш інтенсивним пошуком нових підходів до навчання та впровадженням нових ідей, ніж у довоєнний період. Про це свідчить інноваційна освітня діяльність, яка здійснюється в рамках проведення експериментів та реалізації інноваційних освітніх проєктів на всеукраїнському рівні, що координуються Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» під керівництвом Міністерства освіти і науки України. Але є одна принципова відмінність між довоєнним часом і періодом в умовах воєнного стану: нині заклади освіти більш активно об'єднуються, згуртовуються у вирішенні загальних проблем, шукаючи спільно альтернативу існуючим технологіям, які є застарілими і неефективними в умовах війни, діляться своїми ефективними методами і технологіями навчання в умовах війни.

Така згуртованість навколо певних питань простежується у збільшенні кількості інноваційних освітніх проєктів на всеукраїнському рівні, які передбачають одночасне об'єднання закладів освіти з різних областей України, в той час, як експеримент може проводитися на базі одного закладу освіти в супроводі з обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти. Так, станом на 01 лютого 2020 р. на всеукраїнському рівні проводились 107 експериментів, 7 інноваційних освітніх проєктів та 2 міжнародних освітніх проєкта [1]. Станом на 01 січня 2024 року на всеукраїнському рівні проводились 36 експериментів та 23 інноваційні освітні проєкти.

В умовах війни збільшились акценти на дослідження з таких напрямів: організаційно-педагогічні умови створення безпечного та здорового середовища із використанням інформаційно-цифрових технологій; організаційно-педагогічні умови формування життєціннісного середовища учасників освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти; професійна орієнтація у Новій українській школі; впровадження в освітній процес педагогічної технології «Росток» в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти; створення моделі адаптивного інформаційно-освітнього середовища початкової школи; організаційно-педагогічні умови впровадження змішаного формату навчання здобувачів закладів загальної середньої освіти; система моніторингу ресурсного забезпечення закладу загальної середньої освіти відповідно до державної освітньої політики тощо [3; 4].

Загострилася увага й до таких напрямів, як: психолого-педагогічні умови формування національної ідентичності здобувачів загальної середньої освіти; створення й упровадження моделі національного освітнього технопарку з підвищення якості дошкільної та загальної середньої освіти за участі закладів освіти, які працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України; організаційно-педагогічні умови розвитку системи освітнього менеджменту в багатопротипових закладах позашкільної освіти; організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання; моделювання інтегрованого цифрового освітнього середовища в малокомплектних закладах загальної середньої освіти; організаційно-педагогічні умови освітнього процесу з академічно здібними учнями ліцею; організаційно-педагогічні умови формування самоєфективності

суб'єктів освітнього процесу засобами вальдорфської педагогіки; організаційні та науково-методичні умови створення STEM-центрів; тьюторський супровід розвитку соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів та інші.

Продовжується робота щодо розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення, зокрема: до модельної навчальної програми «Україна і світ. Вступ до історії та громадянської освіти» (О. Аркуша, В. Дяків, М. Мудрий та ін.) для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти», досліджуються теоретико-методичні засади інтеграції змісту предметів художньо-естетичного циклу в Новій українській школі; розвиток підприємницької компетентності у здобувачів освіти та інші.

Заклади освіти, як і система освіти загалом зазнають значного впливу через війну, яку Росія веде проти України. У таких умовах виникає необхідність в упровадженні інноваційних технологій, які б дозволили забезпечити якісну освіту для молодого покоління та зміцнити національну свідомість.

Підсумовуючи, зауважимо, що впровадження інноваційних технологій в умовах війни вимагає від педагогів високого рівня гнучкості, вміння адаптуватися до швидкозмінних умов та постійно вдосконалювати свої методи та підходи. Тільки таким чином ми зможемо забезпечити високу якість освіти та підготувати молоде покоління до викликів сучасності та майбутнього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дослідно-експериментальна робота всеукраїнського рівня у закладах освіти України: інформаційно-аналітичний довідник / Упорядники: С. М. Бойко, Л. М. Павлова, О. І. Кіян, Г. Е. Самойленко, І. Д. Кондратюк та ін. / За заг. ред. Ю. І. Завалевського, С. В. Кириленко. Київ: редакційно-видавничий центр Київського Палацу дітей та юнацтва, 2020. 72 с.
2. Кириленко С. Інноваційні технології в забезпеченні розвитку сучасного навчального закладу. *Проблеми освіти*. 2022. № 1(96). С. 158-169.
3. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.
4. Berezhna T., Vazhenkov Ie. Aspects of Health Care Activities of Primary School Teachers in the Implementation of the Ideas of the «New Ukrainian School». *Global academics: International journal of advance researches*, 2022. № 1 (15), March. Pp. 38-53 URL: <https://www.i-journal.org/upload/15.pdf>

Ольга Поворознюк

*начальник служби зв'язків з громадськістю,
143 Об'єднаний навчально-тренувальний центр «Поділля» Сил підтримки
Збройних Сил України*

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ КУРСАНТІВ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОГО ЦЕНТРУ

В умовах повномасштабної війни Російської Федерації проти України, активного реформування Збройних сил України (далі – ЗСУ) згідно зі стандартами країн-членів НАТО, повсюдного застосування у військовій сфері